

Beleidsplan Voorschoolse Educatie (VVE)

Welschap Kinderopvang

2019

Het Beleidsplan Voorschoolse Educatie maakt onderdeel uit van het
Pedagogisch Beleid bij Welschap Kinderopvang

Inhoud

Inleiding.....	3
1. Wat is Voorschoolse Educatie	3
2. VVE-programma's in het kort.....	4
3. Ouders	6
4. Ontwikkeling, begeleiding en zorg	7
5. Het borgen van kwaliteit	88
6. Doorgaande lijn naar basisschool en BSO	8

Inleiding

Naast spelen en ontmoeten wordt binnen de dagopvang (kinderdagverblijven en peuteropvang) van Welschap expliciet aandacht besteed aan de ontwikkeling van de peuters en het signaleren van eventuele ontwikkelingsachterstanden. De dagopvang¹ heeft vanuit ambitieniveau 2 (officiële voorscholen, waarbij alle medewerkers VVE-gecertificeerd zijn) de taak ontwikkelingsachterstanden te signaleren en begeleiding te bieden om deze achterstanden te bestrijden. Door inzet van programma's voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) bieden we risicokinderen een betere startpositie op de basisschool.

1. Wat is Voorschoolse Educatie

De VVE-dagopvang van Welschap gebruikt 3 landelijk erkende VVE programma's die opgenomen zijn in de databank Effectieve Jeugdinterventies van het NJI (www.nji.nl):

- Kaleidoscoop
- Startblokken
- Uk&Puk

De VVE programma's besteden allen aandacht aan verschillende ontwikkelingsdomeinen:

- Ontluikende geletterdheid, taalontwikkeling en tweetaligheid.
- Ontluikende gecijferdheid.
- Motorische ontwikkeling.
- Sociaal-emotionele ontwikkeling.

Hoe we daarop inzetten, hebben we uitgewerkt in het pedagogisch beleid Peuteropvang.

De VVE-programma's voldoen aan de volgende kenmerken:

- Er is een duidelijk uitgewerkte methodiek.
- Het programma besteedt veel aandacht aan taalverwerving.
- Het programma is flexibel: het kan bijvoorbeeld worden aangepast aan de doelgroep of aan de situatie in de dagopvang.
- Er zijn speciale activiteiten voor ouders, zodat zij betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kind.
- Er zijn voor pedagogisch medewerkers en leerkrachten voldoende mogelijkheden om goed met het programma te leren werken (bijvoorbeeld door trainingen of begeleiding).

2. VVE-programma's in het kort

De dagopvang werkt met thema's en een Voorschoolse Educatie (VVE) programma: Uk & Puk, Kaleidoscoop of Startblokken. Het VVE programma verschilt per locatie en is mede afhankelijk van de samenwerking met het basisonderwijs. Welk programma een locatie volgt en op welke manier dit in de praktijk wordt uitgevoerd, is uitgewerkt in het locatiewerkplan van de betreffende locatie.

---

¹ Onder dagopvang worden kinderdagverblijven en peuteropvang-locaties verstaan

Kaleidoscoop

De kern van Kaleidoscoop is 'actief leren': kinderen krijgen veel ruimte voor eigen initiatief. Het programma is afgeleid van het Amerikaanse High/Scope programma. Het is kind-volgend en benadrukt naast cognitieve doelen ook doelen van sociaal-emotionele aard. Belangrijke aspecten zijn de mogelijkheden en de motivatie van kinderen en het toewerken naar zelfstandigheid.

Het programma is bedoeld voor kinderen van 2,5 (dagopvang) tot 6 jaar (groep 1-2 basisschool) maar is ook aangepast voor gebruik op het kinderdagverblijf en in groep 3-4 van de basisschool.

Startblokken en Basisontwikkeling

Startblokken is bedoeld voor de dagopvang en sluit aan op Basisontwikkeling voor de groepen 1-4 van de basisschool. Beide programma's hebben een ontwikkelingsgerichte aanpak: zij sluiten aan bij de mogelijkheden van het kind en stimuleren het kind tevens om een stap verder te zetten. De programma's leveren bouwstenen voor een individueel pedagogisch activiteitenplan.

Uk&Puk

Uk&Puk is een totaalprogramma dat zich richt op de brede ontwikkeling van kinderen van 0 tot 4 jaar. Taalontwikkeling staat daarbij voorop: spreken, luisteren en uitbreiding van de woordenschat. Tijdens de activiteiten krijgen peuters begrijpelijke taal aangeboden in een betekenisvolle situatie. Ook voor taalvaardige kinderen is Uk & Puk uitdagend. Uk & Puk is een programma voor kinderen vanaf 0 jaar en wordt daarom in alle kinderdagverblijven ingezet. Daarbij is er een doorgaande lijn naar het vroegschoolse programma Puk&Co.

Werken met een doelgerichte planning

Iedere dagopvang hanteert een jaarrooster waarop aangegeven is welke VVE thema's in het jaar aan bod komen. Per thema staat het VVE-activiteitsaanbod in een maandplanning. Bij alle thema's is aandacht voor de brede ontwikkeling van de kinderen. Kinderen worden gevolgd en gestimuleerd in sociale vaardigheden, de motorische, creatieve en cognitieve ontwikkeling. De maandplanning dient als leidraad voor het activiteitsaanbod; het kan waar nodig bijgesteld worden als blijkt dat een activiteit meer of minder aandacht nodig heeft. De plannings worden per thema geëvalueerd en waar nodig bijgesteld voor de toekomst.

Het activiteitsaanbod gericht op taalontwikkeling

Het activiteitsaanbod is gevarieerd en sluit aan bij de belevingswereld van het kind. De taalontwikkeling en taalstimulering staat bij ieder thema centraal.

Tijdens het vrij spelen stimuleren de pedagogisch medewerkers de taalontwikkeling door samen met de kinderen te spelen en tijdens dit samenspel het handelen te benoemen, waardoor kinderen nieuwe woorden leren en inzicht krijgen in de zinsbouw. Daarnaast wordt veel voorgelezen en gezongen, is aandacht voor versjes en stimuleren zij kinderen om in de kring iets te vertellen. De speelhoeken zijn uitdagend ingericht: voorwerpen in de speelhoeken en de overige ruimte worden benoemd en in het kader van de ontluikende geletterdheid gelabeld. Ook vormt taal de rode draad bij alle overige momenten zoals samen eten, buiten spelen, knutselen e.d.

Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en wordt gedifferentieerd. Per thema wordt eenvoudig gestart, waarna gedurende het thema een opbouw in moeilijkheidsgraad volgt. Het aanbod verschilt per leeftijdscategorie en wordt gedifferentieerd naar ontwikkelingsniveau. De pedagogisch medewerker benadert de kinderen op een bij het ontwikkelingsniveau van het kind passende wijze.

Kinderen die achter blijven in hun ontwikkeling worden in kleine groepjes of individueel gestimuleerd in de ontwikkeling, passend binnen het programma waarmee de betreffende dagopvang werkt.

De stimulering van de taalontwikkeling neemt een belangrijke plaats in binnen de dagopvang. De lokalen zijn taal stimulerend ingericht; er wordt gebruik gemaakt van vertelplaten/woordkaarten, verteltafel. Materialen binnen de dagopvang zijn gelabeld om de ontluikende geletterdheid te stimuleren. Voorlezen behoort tot het dagelijkse ritueel; in de grote groep, in kleinere groepjes of individueel. Ook kringgesprekjes zijn een vast onderdeel van het dagelijkse programma. Peuters zijn trots wanneer ze in de kring iets mogen vertellen: bijvoorbeeld over gebeurtenissen in het weekend. Het geeft ze het gevoel serieus genomen te worden; 'ik hoor erbij'! De pedagogisch medewerker speelt tijdens het dagdeel ook in de overige tijd samen met de kinderen en gebruikt in het gezamenlijk spel veel taal.

Responsief (taal)gedrag pedagogisch medewerkers

Allereerst is de pedagogisch medewerker sensitief: ze is gevoelig voor de signalen die de peuter uitzendt. De pedagogisch medewerker probeert aan te voelen en te begrijpen wat de peuter wil, doet of bedoelt. Daarnaast is ze responsief: ze reageert positief op de signalen van de peuter. De pedagogisch medewerker reageert op het niveau van het kind – non-verbaal of verbaal – als een kind aandacht vraagt en laat hiermee haar beschikbaarheid zien. De pedagogisch medewerker heeft een luisterende houding, gaat in op wat een kind te vertellen heeft, of het initiatief dat het kind neemt. Ze toont interesse in de belevingswereld van het kind en benadert het kind op kind-hoogte. De peuter voelt zich hierdoor gewaardeerd, begrepen en serieus genomen.

Afstemming op niveauverschillen tussen kinderen

Bij de themapanning wordt aandacht besteed aan de ontwikkelingsbehoefte en het ontwikkelingsniveau van de kinderen. De pedagogisch medewerker daagt de kinderen uit om iedere keer een stapje verder te komen in de ontwikkeling. Deze stapjes worden gerapporteerd in observatie-instrumenten of de persoonlijke rapportage van het kind. De themapanning omschrijft activiteiten voor de kleine en de grote groep. Voor kinderen die extra zorg nodig hebben, wordt via individuele handelingsplannen een plan van aanpak omschreven en uitgevoerd.

3. Ouders

Ouders vertrouwen hun kind toe aan de kinderopvang. Welschap vindt het belangrijk dat ouders correct en volledig geïnformeerd worden. Het beleid ten aanzien van de plaatsing, een aangenaam verblijf van de peuter en de communicatie afstemming met ouders is in diverse protocollen en het pedagogisch beleidsplan omschreven. In dit hoofdstuk staat beschreven wat Welschap naast deze activiteiten voor alle ouders en kinderen, specifiek biedt aan ouders in de VVE.

Stimuleren om thuis ontwikkeling stimulerende activiteiten te doen

Ouders worden gestimuleerd om thuis samen met de peuter VVE-activiteiten te ondernemen. Denk bijvoorbeeld aan het verzamelen van spulletjes voor een bepaald thema of het stimuleren van het voorlezen thuis, door middel van de leeskoffertjes. Ouders krijgen tips over ontwikkeling stimulerende activiteiten via locatienieuwsbrieven, de ouderbrieven over de diverse thema's en in oudergesprekken.

Participatie in VVE-activiteiten in de voorschool

Door middel van ouderbrieven en themaposters/-hoekjes worden ouders op de hoogte gebracht van de lopende thema's en activiteiten binnen de dagopvang. Ouders worden uitgenodigd deel te nemen aan thema-activiteiten, informatiebijeenkomsten over VVE, knutselactiviteiten, uitstapjes.

VVE Thuis

Bij een aantal locaties wordt voor ouders VVE Thuis aangeboden. VVE Thuis is een programma voor ouders met kinderen van 3 tot 6 jaar die deelnemen aan voor- en vroegschoolse educatie. De activiteiten van VVE Thuis sluiten aan bij de VVE programma's bij de dagopvang. Hierdoor komen woorden, begrippen en andere leerinhouden zowel bij de opvang als thuis aan de orde. Ouders leren hoe ze hun kind kunnen stimuleren en ondersteunen in de ontwikkeling. Hun betrokkenheid bij de educatie van het kind wordt vergroot.

Door deze combinatie van ontwikkelingsstimulering tijdens de opvang en thuis, is het effect op de ontwikkeling van kinderen groter dan van afzonderlijke programma's. Ook op lange termijn. Ieder thema heeft een themaboekje met activiteiten die de ouders thuis met hun kind gaan uitvoeren. Bij aanvang van elk thema is een ouderbijeenkomst waarin de pedagogisch medewerker de activiteiten voor thuis overdraagt aan de ouders. Hierbij is veel aandacht voor ouder-kind interactie.

De thuistaal

Tijdens het intakegesprek vraagt de pedagogisch medewerker welke taal in de thuissituatie gesproken wordt en dit wordt geregistreerd. Tijdens het verblijf van de peuter in de dagopvang wordt rekening gehouden met de thuistaal, maar wordt het kind gestimuleerd de Nederlandse taal eigen te maken. Ouders en kinderen worden ondersteund in het aanleren van de Nederlandse taal door middel van het meegeven van eenvoudige taal stimulerende spelletjes of de leeskoffertjes met boekjes met veel plaatjes. Uit onderzoek is gebleken dat kinderen die vaardig zijn in de moedertaal een 2de taal sneller en gemakkelijker leren.

4. Ontwikkeling, begeleiding en zorg

De beginsituatie van elk kind dat de dagopvang bezoekt wordt vastgelegd aan de hand van het intakeformulier. Het formulier wordt samen met de ouders ingevuld tijdens het intakegesprek. Voor het regelmatig en systematisch volgen van de ontwikkeling van iedere peuter gebruiken de pedagogisch medewerkers observatie-instrumenten en systematiek die zijn vastgelegd in het pedagogisch beleidsplan en het organisatiehandboek. Daarnaast worden voor VVE-kinderen extra momenten ingelast.

Peutervolgsysteem PVS CITO

Om in kaart te brengen hoe de cognitieve ontwikkeling van de VVE-peuter verloopt, gebruiken alle dagopvanglocaties van Welschap het Peutervolgsysteem van CITO. Aan de hand van 2 'toetsen' Taal en Rekenen die de peuter maakt, wordt de cognitieve ontwikkeling gevolgd en de ontwikkeling van het kind vergeleken met de ontwikkeling van leeftijdgenoten. Op deze wijze kan gemonitord worden of de peuter zich goed ontwikkelt, of dat de ontwikkeling stimulans vraagt. Bij kinderen waarbij we weinig vooruitgang zien in de cognitieve ontwikkeling, kunnen ter aanvulling ook de toetsen Kleuren en Lichaamsdelen afgenomen worden.

Alleen VVE opgeleide pm-ers die de workshop Citotoets VVE hebben gevolgd kunnen deze toets afnemen. Dat doen zij aan de hand van het boek en hulpbronnen die bij elke locatie aanwezig zijn. Toetsing is mogelijk vanaf 3 jaar en 2 maanden tot 4 jaar. Wij toetsen als het kind minimaal drie maanden in de groep is en gewend. Peuters die voor hun derde jaar bij de opvang zijn gestart, toetsen we 2x. Wanneer een kind voor kortere tijd bij de opvang geplaatst is, toetsen we – afhankelijk van de lengte van de plaatsing – 1x of helemaal niet. Na de toets maken we een persoonlijk ontwikkel plan (pop) en vertalen we aandachtspunten in een activiteitenplanning.

Planmatige begeleiding

Binnen het VVE-programma is aandacht voor de brede ontwikkelingsstimulering van de peuter in de grote groep, in de kleine groep en het kind afzonderlijk. In de themaplanning wordt inzichtelijk gemaakt hoe het programma binnen een bepaald thema wordt ingevuld, welke doelen worden gesteld en op welke wijze aandacht is voor de zorg en begeleiding van de kinderen.

Bij alle VVE-dagopvang wordt de taalontwikkeling van de peuter nauwlettend in de gaten gehouden en gestimuleerd. De dagopvang bieden een gevarieerd activiteitenaanbod aan, waarin aandacht besteed wordt aan thema's die aansluiten bij de belevingswereld van het kind, taalspelletjes, voorlezen, liedjes en versjes, kringgesprekken. Op indicatie van de pedagogisch medewerkers of op verzoek van de ouders/ verzorgers. Waar nodig en mogelijk krijgen de peuters extra ondersteuning en worden ze eventueel doorverwezen naar het consultatiebureau.

Begeleidingsplan

Wanneer de resultaten van de Cito-toets en/of de overige observaties daar aanleiding toe geven, passen we het activiteitenaanbod aan op de ontwikkelingsbehoefte van de betreffende peuter. Als we in vervolgobservaties geen of onvoldoende ontwikkeling zien, maakt de pedagogisch medewerker dit bespreekbaar binnen het team (peuteropvang) of de groep (dagverblijf). Daarna stelt zij een begeleidingsplan op, dat vervolgens ook met de ouders wordt besproken.

Begeleidingsplannen stellen we op, voeren we uit, evalueren we en stellen we bij.

Indien geconstateerd wordt dat benodigde of passende ondersteuning c.q. begeleiding niet door de pedagogisch medewerkers kan worden geboden, schakelen we externe deskundigheid in.

De pedagogisch medewerker van het kind blijft de ontwikkeling van het kind met extra zorg bijhouden en verleent de nodige zorg aan het kind binnen de dagopvang. De pedagogisch medewerker bespreekt de ontwikkelingen van het kind met de ouders en houdt contact met de externe zorgverleners.

Combi-plaatsingen:

Een kleine groep ouders kiest ervoor om het VVE-aanbod voor hun kind te splitsen in 1 á 2 dagen kinderdagverblijf en 1 dagdeel peuteropvang. Omdat dit voor kinderen opvang in 2 verschillende groepen betekent, heeft dit niet de voorkeur. Tegelijkertijd willen we kinderen zoveel mogelijk laten profiteren van het VVE-aanbod en als dit een voor de ouders en kind haalbare constructie is, maken we dit mogelijk. Voorwaarde is dat overdracht kan plaatsvinden tussen de pedagogisch medewerkers van beide groepen. Bij aanvang van de plaatsing wordt afgesproken welke mentor (het kind heeft bij beide locaties een pedagogisch medewerker als mentor) de oudergesprekken en overdracht verzorgt. Op die manier is voor alle partijen helder wat op welk moment verwacht wordt en worden deze dingen niet dubbel gedaan. Via overdracht tussen de mentoren worden de observaties van beiden meegenomen in de overdracht naar ouders en de basisschool.

5. Het borgen van kwaliteit

Alle VVE locaties worden geïnspecteerd door de GGD. Daarnaast legt de gemeente verantwoording af aan de onderwijsinspectie over het gevoerde VVE-beleid en de uitvoering hiervan. Waar nodig worden de verbeter suggesties van de inspecteur opgepakt en doorgevoerd.

Op basis van werkoverleggen wordt gewerkt aan verbeteractiviteiten, de kwaliteit van het programma, de beschikbare en ingezette VVE-tijd en de specifieke zorg voor individuele kinderen. Daarnaast zijn in de peuteropvang 2x per jaar clustervergaderingen, waar zaken die organisatiebreed bij kunnen dragen aan de kwaliteit van de VVE worden besproken en uitgezet.

Voor de kinderdagverblijven zijn 'VVE kartrekkers' aangewezen die expliciet tijd besteden aan het volgen en verdiepen van het VVE programma.

Alle medewerkers worden regelmatig bijgeschoold door middel van hercertificeringstrajecten, waardoor er aandacht is voor de professionaliteit van de Pedagogisch medewerkers.

Jaarlijks evalueert het management samen met de pedagogisch coach/ beleidsmedewerkers de Voorschoolse Educatie. Het management doet voorstellen voor verbetering en/of kwaliteitsverhoging, die – indien vastgesteld – in het jaar erna geïmplementeerd worden.

6. Doorgaande lijn naar basisschool en BSO

In het kader van 'doorgaande lijn' worden afspraken gemaakt om een ononderbroken ontwikkeling van kinderen die van de dagopvang naar de basisschool gaan op elkaar af te stemmen. Om deze doorgaande lijn te kunnen realiseren, zijn bij een aantal locaties afspraken gemaakt tussen de dagopvang en de basisschool. De afspraken zijn gericht op:

- VVE coördinatie
- warme overdracht
- doorgaande lijn in aanbod
- doorgaande lijn in pedagogisch en educatief handelen
- doorgaande lijn in ouderbeleid
- doorgaande lijn in ontwikkeling, begeleiding en zorg
- kwaliteitszorg

De afspraken zijn per locatie (en school) verschillend en worden beschreven in het locatiewerkplan.